

ASIA

Maa-aineslain 16 §:n mukainen hakemus ottosuunnitelman vaiheistus- ja tarkkailusuunnitelman hyväksymiseksi kiinteistöllä Luikka 922-409-8-1 sekä maa-aineslain 21 §:n mukainen hakemus aloittaa luvanvarainen toiminta muutoksenhausta huolimatta.

HAKIJA

Hämeen Kuljetus Oy
Sarankulmankatu 14
33900 TAMPERE

Yhteyshenkilö

Juha Wälikangas, p. 040 5444 318, juha.walikangas@hameenkuljetus.fi

VOIMASSA OLEVA MAA-AINESLUPA JA YMPÄRISTÖLUPA

Vesilahden kunnan rakennus- ja ympäristölautakunta myönsi Hämeen Kuljetus Oy:lle maa-aineslain (555/1981) mukaisen luvan kalliokiviainesten ottamiseen Vesilahden kunnassa kiinteistöllä Luikka RN:o 8:1 (kiinteistötunnus 922-409-8-1) päätöksellä 13.12.2016 § 90. Ottosuunta on idästä länteen. Suunniteltu kokonaisottamismäärä on 450 000 k-m³. Lisäksi rakennus- ja ympäristölautakunta myönsi samalle alueelle ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisen ympäristöluvan kalliokiven louhintaan ja murskaukseen päätöksellä 13.12.2016 § 91. Luvat ovat voimassa 10 vuotta lainvoimaiseksi tulosta.

Ympäristöluvasta valitettiin Vaasan hallinto-oikeuteen, joka hylkäsi valitukset päätöksellään 17.4.2019, sekä edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka niin ikään hylkäsi valituslupahakemuksen päätöksellään 9.9.2019. Maa-aineslupapäätöksestä ei valitettu, joten se on tullut lainvoimaiseksi 21.12.2016.

Lupien mukaista toimintaa ei ole aloitettu.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Toiminnanharjoittaja hakee maa-ainesten ottoon liittyvää vaiheistamis- ja tarkkailusuunnitelman hyväksymistä. Maa-aineslain 16 §:n mukaan lupaviranomainen voi luvan voimassaoloaikana antaa päätöksellään suostumuksen poiketa vähäisesti lupapäätöksessä hyväksytystä ottamissuunnitelmasta tai annetuista lupamääräyksistä.

Lisäksi toiminnanharjoittaja hakee lupaa aloittaa toiminta muutoksenhausta huolimatta. Maa-aineslain 21.2 §:ssä edellytetään, että aineiden ottamisen aloittamiselle muutoksenhausta huolimatta on 1) perusteltu syy, 2) aloittaminen ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi ja 3) hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa.

ASIAN VIREILLETULO

Asia on tullut vireille 15.10.2021.

TOIMINNAN SIJAINTI JA KIINTEISTÖTIEDOT

Toiminta sijoittuu tilalle "Luikka" (922-409-8-1) Vesilahden kunnan Järvenrannan kylässä. Suunnittelualue sijaitsee Vesilahdella Onkemäen ja Keihosen välissä olevalla metsäalueella, Kehrontiestä erkanevan Porttikannontien varrella.

Ottoalueen pinta-ala on 6,47 hehtaaria. Lisäksi osana suunnittelualuetta on tukitoiminta-alue ja selkeytysallas ottoalueen kaakkoispuolella. Maisemoitavan alueen rajaus sisältää louhit-

tavan alueen (ottoalueen) sekä tukitoiminta-alueen. Suunnittelualue ei sijaitse lähellä arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. Alueen lähiympäristö on metsätalouden käytössä. Lähimmät asuinkiinteistöt sijaitsevat suunnitelma-alueen kaakkois-, etelä- ja lounaispuolella Kehrontien ja siihen yhdistyvän Ponnentien varrella. Toiminnan etäisyys asutukseen on yli 500 metriä.

TAUSTAA

Maa-aines- ja ympäristöluvan myöntämisen jälkeen ottoalueen reunoilta on tehty liito-orava- ja viitasammakkohavainnot. Pirkanmaan ELY-keskus on antanut lausuntonsa KAER Oy:n suorittamasta liito-oravakartoituksesta (21.5.2020) 25.5.2020 sekä viitasammakkoon liittyvistä havainnoilmoituksista (11.5.2020 ja 25.5.2021) 3.7.2020 (25.5.2020 PIRELY/4248/2020 ja 3.7.2020 PIRELY/5365/2020). Lausuntojen mukaan havaintojen mukaiset alueet tulee jättää ympäristöä muuttavien toimenpiteiden ulkopuolelle. Viitasammakon ja liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on suoraan kielletty luonnonsuojelulain 49 § 1 momentin perusteella.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry ja Lempäälän ympäristönsuojeluyhdistys LYSY ry tekivät Pirkanmaan ELY-keskukselle 25.9.2020 luonnonsuojelulain (1096/1996) 57 §:n mukaisen vireillepanon metsänhakkuiden estämiseksi kiinteistöllä. Vireillepanon perusteeksi ilmoitettiin kiinteistöllä esiintyvien liito-oravan ja viitasammakon LSL 49 §:n mukainen levähdys- ja pesäpaikkojen heikentämis- ja hävittämiskiello. ELY-keskus on antanut lausuntonsa metsänkäyttöilmoituksesta 2.10.2020 (PIRELY/4248/2020, PIRELY/5365/2020), jossa se toteaa, hakkuita ei saa aloittaa ennen kuin ELY-keskus on varmistunut siitä, että hakkuille ei ole luonnonsuojelullista estettä. Hakkuissa tulee huomioida viitasammakon ja liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat sekä ympäröiviin metsiin säilyvät riittävät puustoiset liito-oravan kulkuyhteydet.

Toiminnanharjoittaja on 6.11.2020 päivätyssä ELY-keskukselle laaditussa vastineessaan todennut, että kiinteistöllä ei tulla ryhtymään merkittäviin metsätaloudellisiin tai kivenottoa valmisteleviin toimenpiteisiin ennen kuin tarkempi liito-oravakartoitus on tehty ja toimitettu ELY-keskukselle.

Hämeen Kuljetus Oy on teettänyt ulkopuolisen asiantuntijan (Sitowise 15.6.2021) suorittaman kartoituksen liito-oravista (lisääntymis- ja levähdyspaikat, LLP) ja viitasammakoista keväällä 2021. Kumpaakaan lajia ei raportin mukaan havaittu.

29.8.2021 yksityistaho toimitti selvityspyynnön rupimanagerista sekä vaateen jatkaa liito-orava- ja viitasammakkokartoituksia. Hämeen Kuljetus Oy:n teettämän, 13.9.2021 päivätyn raportin mukaan ulkopuolisen asiantuntijan (Sitowise) arvion mukaan hankealue ei ole tyyppillinen lepakoiden tai rupimanagerin elinympäristö. 10.1.2022 päivätyn (PIRELY/10184/2020) ELY-keskuksen vastauksen mukaan ristiriitaisiin havainnointituloksiin ja jäävään epävarmuuteen perustuen ELY-keskus on esittänyt viitasammakkoseurannan jatkamista Luikan alueella seuraavien vuosien ajan ja hankealueen pohjoisreunalle sijoittuvan ojaston ja suolaikun jättämistä toistaiseksi muuttavien toimenpiteiden ulkopuolelle huomioiden louhosalueelta ojastoon ulottuvat vesitalousvaikutukset. Luikan kiinteistön maa-aineksenottamiseen liittyen alueen liito-oravaseurannaa on esitetty jatkettavan viisi vuotta. ELY-keskus pitää esitettyä viiden vuoden seurantajaksoa riittävänä. ELY-keskuksen mukaan liito-oravaseurannan toteuttaminen Luikan alueen tiedossa olevilla lisääntymis- ja levähdyspaikoilla on riittävää eikä nykyistä laajempien liito-oravakartoitusten toteuttaminen ole tämänhetkisten tietojen perusteella tarpeen. Rupimanagerin osalta tarkempien esiintymisselvitysten laatiminen Luikan kiinteistön alueelle ei nykytietojen perusteella ole ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tarpeellista.

Asiasta on neuvoteltu 10.3.2021 ja 7.9.2021 pidetyissä palavereissa, joihin osallistui edustajat Hämeen Kuljetus Oy:stä, Sitowise Oy:stä, Pirkanmaan ELY-keskuksesta sekä kunnan ympäristönsuojelusta.

Asian tiimoilta on todettu, että ympäristö- ja maa-aineslupien muuttaminen on arvioitava Pirkanmaan ELY-keskuksen lausuntojen johdosta. On myös todettu, että maa-aineslupa sisältäytävä ottoalueen vaiheistus- ja seurantasuunnitelma on hyväksyttävä ympäristönsuojeluviranomaisen toimesta maa-ainelain 16 § perusteella.

HAETUN TOIMINTAMUUTOKSEN KUVAUS JA ARVIO YMPÄRISTÖVAIKUTUKSISTA

Esitys lupamääräysten muuttamiseksi

Hämeen Kuljetus Oy on 15.10.2021 vastannut Vesilahden kunnan selvityspyyntöön (20.9.2021), jossa pyydettiin toimittamaan tarpeelliset selvitykset ympäristö- ja maa-aineslupien muuttamisen perusteiden ja tarpeen arvioimiseksi (YSL 89 § ja MAL 16 §). Hämeen Kuljetus Oy on täydentänyt hakemusta 31.1.2022 päivättyllä vastineella.

Ottosuunnitelman vaiheistus ja lajiseuranta

Maa-ainesten ottamisalue säilyy samana kuin hyväksytyssä maa-ainesluvassa, mutta ottamistoiminta ottamisalueen sisällä vaiheistetaan ottaen huomioon luonnonsuojelulain 49 §:n lisääntymis- ja levähdysalueiden heikentämiskielto. Alue jaetaan vaiheisiin I, II a ja II b seuraavasti:

- Vaihe I: Alueella ei ole tehty direktiivilajihavaintoja. Ottamisalueen keskivaiheilta otetaan ne osat, joissa 30 metrin suojavyöhyke suhteessa esitettyihin liito-oravan pesäpuihin, toteutuu. Toiminta aloitetaan heti, kun luvitus on selvillä.
- Vaihe II a: Alueella on tehty liito-oravahavaintoja ja esitetyt lisääntymis- ja levähdyspuut on ympäröity 30 metrin suojavyöhykkeellä. Liito-oravan havainnointia jatketaan kahdesti kevään aikana 5 vuoden ajan suojavyöhykkeiltä käsin. Vaiheen II a aloittaminen suojavyöhykkeillä on ehdollinen siihen nähden, että valvova viranomainen katsoo, että ottamiselle ei ole liito-oravan suojeluun liittyvää estettä. Este olisi käytännössä, että liito-oravan aktiivinen reviiri ulottuu ottoalueelle. Vaihejako I ja II a kesken koskee myös toiminnan alkuvaiheessa tasattavaa työskentelykenttää, jonka alueella on myös KAER Oy:n raportissa identifioituja kohteita. Ottamisessa otetaan huomioon ELY-keskuksen 17.12.2021 lausunnon pohjalta lievennys, jonka mukaan ottotoiminta voidaan aloittaa samanaikaisesti alalta I ja II a, kunhan kunkin alueelle II a sijoittuvien liito-oravan lisääntymispaikan ympärille jätetään 30 metrin puustoinen suojavyöhyke ja turvataan lajin kulkuyhteydet ympäröivälle metsäalueelle.
- Vaihe II b: viitasammakon havainnointia jatketaan 5 vuoden ajan kahdesti kevään aikana 5 vuoden ajan alueella. Vaiheen II b osalta ottotoiminnan aloittaminen on ehdollinen siihen nähden, että viitasammakon esiintyminen alueella on selvitetty, ja voidaan todeta, ettei kyse ole viitasammakon lisääntymis- tai levähdyspaikasta.
- Vaiheiden II a ja II b aloittamista varten vaiheen I ei tarvitse olla loppuun otettu, vaan nämä voivat olla käynnissä samanaikaisesti.

Louhinta-alueen aitaaminen

Ottamissuunnitelmaan lisätään riista-aita louhoksen ja toimintakentän ympärille sivullisten ja luonnonvaraisten eläinten suojaamiseksi louhokseen putoamiselta.

Lupien mukaisten toimintojen vaikutus viitasammakon elinympäristöön

Kallionotto viitasammakon esitetyllä kutualueella tuhoaisi kutupaikat. Toiminnanharjoittajan mukaan kallionottoalueet tien länsipuolella ja viitasammakon esitetyllä lisääntymisalueella ovat pääosin karua tai kuivaa kangasmetsää eivätkä siten lajille tyypillistä elinympäristöä edes kesäaikana. Näin ollen ne eivät menetyksenä haittaisi pientä viitasammakkokantaa, joka voi edelleen käyttää muita ympäröiviä alueita. Pintamaista muodostettu valli ottamisalueen reunalla ehkäisee viitasammakon ja muiden pieneläinten putoamista louhokseen.

Alueen valumavedet koostuvat kokonaan sadevesistä, joiden määrä muuttuu, kun kallionotto muuttaa osan kohteelle viettävästä maastosta pois viettäväksi. Nykyisen valuma-alueen koko on karttatarkastelun perusteella noin 26 000 m², mistä 5 000 m² on tien lounaispuolella. Tien takaa vesien kulkeutuminen esitetulle kutualueelle on hieman epäselvää, koska tiellä on vähäiset reunaajat, ja esitetyn kutupaikan läheisessä rummussa veden virtaus näyttäisi maastokäyntihavaintojen perusteella melko olematonta. Yhteensä voimassa olevan luvan

mukainen otto poistaisi esitetyn kutupaikan valuma-alueesta noin 9 000 m², joka sisältää edellä mainitun tien takaisen 5000 m².

Esitetty lisääntymisympäristö on kostea painanne, joka on pääosin soistunutta havupuuvältaista nuorta talousmetsää, jossa on osin jäljellä luontaisia puroreittejä ja osin ojitetuja osuuksia, joissa vesi joko virtaa hitaasti tai seisoo. Lounaispuolen tien vieren oja on lumien sulettua käytännössä kuivana eikä sovellu viitasammakolle muutoin kuin rummun kohdalta, missä on seisovaa vettä.

Louhokselta ei tule hulevesiä esitettyyn viitasammakon kutupaikkaan, koska louhos muuttuu kuoppamaiseksi, jossa pohja on merkittävästi esitettyä viitasammakon kutupaikkaa alempana. Louhoksen hulevedet ohjataan selkeytykseen ja edelleen luontaiseen ojaan kohdassa, joka on merkittävästi alempana esitettyyn kutupaikkaan nähden.

Tarkastelu, miten lupien mukaisessa toiminnassa pystytään huomioimaan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat PIRELY lausunnon mukaisesti

Toiminnanharjoittajan mukaan selvitysten perusteella alueella ja sen lähiympäristössä ei ole ollut useaan vuoteen liito-oravan lisääntymispaikkoja eikä lajista ole tehty reviihävaintoja, jotka tukisivat väitteitä, että jotkut alueella sijaitsevista kolopuista kuuluisivat myöskään kivenottoalueen ulkopuoliseen reviiiriin. Näin ollen toiminnanharjoittaja on katsonut, että satunnaiset vanhat papanahavainnot eivät tarkoita, että kyseessä olisivat edes reviiirillä olevat levähdyspaikat. Kuitenkin Pirkanmaan ELY-keskuksen (PIRELY) lausunnon mukaisesti kohteet otetaan huomioon vaiheistussuunnitelmassa, mikäli vaiheistussuunnitelman hyväksyminen on ehtona toiminnan aloittamiselle.

Tiedossa olevat kolopuut, joissa KAER Oy on havainnut merkkejä liito-oravan käynneistä, voidaan toiminnan alkuvaiheessa suojata kivenotolta minimissään 30 metrin suojavyöhykkeellä. Vuosittaisella tarkkailulla voidaan selvittää lajin mahdollinen esiintyminen kyseisillä kohteilla tulevana vuosina. Mikäli uusia havaintoja ei kohteille kerry, louhinta voidaan ulottaa alkuperäisen lupa-alueen rajoille saakka.

Tarkastelu viitasammakon ja liito-oravan huomioimisen tarpeesta ottamissuunnittelussa ja mahdollisesta vaikutuksesta siihen

Toiminnanharjoittajan mukaan vuonna 2014 laadittu luontoselvitys (Manu Soininmäki) ja vuonna 2021 laaditut tarkemmat selvitykset (Sitowise Oy) ovat yhdenmukaisia; ottamissuunnitelman / luvan mukainen ottaminen ei vaaranna liito-oravan tunnettuja lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joita ei lähialueilta tunneta. Näin ollen ei olisi tarvetta muutoksille maa-ainestai ympäristölupaun direktiivilajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelemiseksi. Vuoden 2021 keväällä tehdyillä maastokäynneillä ei havaittu myöskään viitasammakkoa esitettyllä kutualueella.

Pirkanmaan ELY-keskus on kuitenkin lausunnoissaan nimennyt KAER Oy:n raportissa (2020) koiran merkitsemät puut lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi. Vastaavasti alueen pohjois-/ koillispuolen kosteikkoalueen ELY on luonnehtinut ”viitasammakon todennäköiseksi lisääntymis- ja levähdyspaikaksi”.

KAER Oy:n v. 2020 raportin osoittamat kolopuut 30 metrin suojavyöhykkeineen sijoittuvat alueen etelä- / lounaisreunalle, ja kaventaisivat ottamisaluetta leveyssuunnassa. Lisäksi kolopuista kaakkoisimmat pienentäisivät toiminnan alussa työskentelykentäksi tasattavaa aluetta varsinaisen otettavan alueen kaakkoispuolella. Tällaisten muutosten jälkeen arvio kallionottomäärästä olisi luvan mukaisen 450 000 m³ ktr sijaan noin 320 000 m³ ktr.

Jos lisäksi ottamisalueen läpi kulkevan metsäautotien pohjois- / koillispuoli rajattaisiin kokonaisuudessaan ulos esitetyn viitasammakon kutualueen suojaamiseksi, kallionottomäärä supistuisi edelleen noin tasolle 290 000 m³ ktr.

Ottamistapa ja louhinnan etenemissuunnat säilyisivät ennallaan, vaikkakin louhintateknisessä mielessä ottamisalueen muoto olisi etelä- /lounaisreunaltaan hieman epäkäytännöllinen. Kyseiset muutokset eivät ole luonteeltaan sellaisia, että ne muuttaisivat ympäristöluvan haun yhteydessä esitettyjen ympäristövaikutusarviointien johtopäätöksiä hakemuksessa tarkasteltujen kohteiden osalta.

Keinot lieventää haitallisia vaikutuksia direktiivilajeihin

Liito-orava

Liito-oravan kannalta lievennyksenä voidaan esittää lähialueiden maanomistajille liito-oravapönttöjen asentamista lähialueen asuma-alueiden tuntumaan sekä varttuneisiin talousmetsiin, jotka rakenteellisesti sopivat liito-oravalle. Metsäkohteilla laadukkaat tilavuudeltaan suuret, mutta halkaisijaltaan tarpeeksi pienet ja siten turvalliset kolot, ovat pesinnän ja houkuttavuuden kannalta olennainen resurssi liito-oravalle. Mahdollisesti asennettavien pönttöjen määrä on sopimuskysymys ja vaatii luvan maanomistajilta.

Omakotialueiden puusto on usein kookkaampaa eikä niin alttiina avo- ja harvennushakkuille kuin talousmetsissä. Lisäksi niiden tuntumassa lehtipuusto kasvaa yleensä valoisuuden ja ravinteisuuden vuoksi nopeammin ja näin ollen tarjoaa talousmetsiä enemmän lajityypillisiä elinympäristöjä liito-oravalle.

Viitasammakko

Alkuperäiseen lupa-alueeseen kuuluva esitetty kutualue voidaan toistaiseksi rajata kivenoton ulkopuolelle, koska se sijaitsee alueen reunalla.

Viitasammakon kosteikkoalueen esiintymistä voidaan tukea kaivamalla syksyllä ei luontaisille ojitetuille kohteille hieman syvempiä sivulampareita, joihin sulamisvedet kertyvät osittain lammikoiksi eivätkä näin ollen virtaa keväällä suoraan valtaojaan. Tämä tarjoaa viitasammakoille ja muille sammakkoeläimille selvästi lämpimämmät ja siten paremmat ja turvallisemmat olosuhteet kudulle ja poikasille kuin pelkät viileät purosysteemit. Tarkempi suunnittelu tehdään tällöin yhteistyössä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa. Mikäli uusien kutupaikkojen toimivuus varmistuu, voidaan niitä lisätä. Uusien lampareiden kaivu edellyttää kuitenkin maanomistajan suostumusta.

Aloityslupa

Toiminnanharjoittaja hakee maa-aineslain 21 §:n mukaista oikeutta aloittaa luvan mukainen toiminta vaiheistus- ja seurantasuunnitelmaa noudattaen muutoksenhausta huolimatta.

Vaiheistus- ja seurantasuunnitelmaa noudattamalla varmistutaan siitä, ettei luvan mukaista toimintaa kohdisteta sellaisille alueille, joilla saattaisi sijaita suojeltavia luonnonarvoja ennen kuin alueilla on suoritettu näiden luonnonarvojen selvittämiseksi riittävän pitkät seurantajakso. Suunnitelman mukaan ottamistoiminta aloitetaan niiltä alueilta, joilla voidaan olla varmoja siitä, ettei suojeltavia luonnonarvoja esiinny ja ottamistoiminta tehdään siten, ettei näiden luonnonarvojen selvittäminen seuranta-alueilla häiriinny seurantajakson aikana. Näin suunnitelman laatimisen lähtökohtana on ollut nimenomaan sen varmistaminen, ettei toiminnan aloittaminen tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Maa-ainesluvan ja ympäristöluvan voimassaoloajaksi määrättiin kymmenen vuotta lupien lainvoimaiseksi tulosta, joka tapahtui ympäristöluvan saralla 9.9.2019 ja maa-ainesluvan saralla 21.12.2016. Toimintaa ei ole vielä pystytty aloittamaan. Jos aloittaminen viivästyisi edelleen muutoksenhaun vuoksi, luvan kesto muodostuisi kohtuuttoman lyhyeksi. Näin ollen aloittamisoikeudelle on perusteltu syy.

Toiminnanharjoittaja on esittänyt aloittamisvakuudeksi 15 600 €.

HAKEMUKSEN KÄSITTELY

Hakemuksesta tiedottaminen

Hakemuksesta ei ole tiedotettu lähinaapureita, koska asian laatuun nähden tiedottaminen ja kuuleminen nähtiin ilmeisen tarpeettomana. Kuulemisvaihe on sisältynyt lupaharkintavaiheeseen.

Pyydetty lausunnot

Asiaan liittyen on pyydetty lausuntoa Pirkanmaan ELY-keskukselta.

Pirkanmaan ELY-keskus on antanut lausunnon 17.12.2021 (PIRELY/3196/2016) liittyen ympäristö- ja maa-aineslupien muuttamisen perusteiden ja tarpeen arvioimiseksi (Vesilahden kunnan lausuntopyyntö 1.11.2021). Lausunnossa todetaan seuraavaa:

- Ristiriitaisten havaintojen vuoksi ei voida poissulkea sitä, että alueella on liito-oravan ja viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Näin ollen havaintoalueet tulee jättää toiminnan ulkopuolelle ja lajiseurantaa jatkaa seuraavien vuosien ajan. Tämä ei kuitenkaan edellytä Hämeen Kuljetus Oy:n nykyisten ympäristö- ja maa-aineslupien muuttamista, vaan luonnonsuojelulain mukaisen sääntelyn toteutuminen on mahdollista varmistaa hakijan esittämän ottamistoiminnan vaiheistus- ja seurantasuunnitelman myötä.
- ELY-keskus pitää toiminnan vaiheistamissuunnitelmaa asianmukaisena ja toteaa, että luonnonsuojelulain mukaisuudesta on mahdollista varmistua tämän suunnitelman myötä ilman lupamuutosta. Toiminta alueella voidaan aloittaa luonnonsuojelulain 49 §:n estämättä välittömästi hakijan esityksen mukaisella vaiheistamisalueella I.
- Liito-oravan osalta ELY-keskus pitää esitettyä viiden vuoden seurantajaksoa riittävänä. Liito-oravaseurannan voidaan katsoa alkaneen v. 2021 seurannasta. Mikäli 5 vuoden vuosittainen seuranta osoittaa Luikan alueen lisääntymis- ja levähdyspaikat vuosittain tyhjiksi, voidaan ottamistoiminta laajentaa seurannan päätyttyä liito-oravalle varatulle vaiheistamisalueelle II a.
- Liito-oravan osalta luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto ei edellytä koko vaiheistamisalan II a jättämistä ottamistoiminnan ulkopuolelle seurannan ajaksi. Liito-oravan osalta katsotaan riittäväksi, että kunkin lisääntymispaikan ympärille jää 30 metrin puustoinen suojavyöhyke ja lisäksi turvataan lajin kulkuyhteydet ympäröivälle metsäalueelle. Hakijan esittämää yhtenäistä vaiheistamisalaa II a pidetään kuitenkin lajisuojelun kannalta parempana vaihtoehtona viisivuotisseurannan ajaksi.
- Liito-oravapönttöjen sijoittamisen hankealueen ulkopuolelle ELY-keskus näkee hyvänä ja kannatettavana lajisuojelua tukevana toimenpiteenä, joka kuitenkin edellyttää maanomistajan luvan.
- Viitasammakon osalta viisivuotisseuranta on riittävä osoittamaan, sijoittuuko Luikan alueelle lajin pysyvä lisääntymispaikka. Mikäli oikea-aikaisesti toteutetussa seurannassa luotettavasti todennetaan soidintavia koiraita lisääntymispaikalla useampana peräkkäisenä vuotena, tulkitsee ELY-keskus kohteen olevan viitasammakon vakituisesti käyttämä luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen lisääntymispaikka, jonka hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Vastaavasti mikäli asianmukainen seuranta osoittaa, että lisääntymispaikka on tyhjä 2–3 vuotta peräkkäin, katsoo ELY-keskus, että kyseessä on ollut lajin satunnaisesti käyttämä, tyhjäksi jäänyt esiintymäpaikka, joka ei edellytä luonnonsuojelulain 49 §:n mukaista huomioimista.
- Viitasammakkokartoituksessa tulee noudattaa EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajien inventointimenetelmiä kuvaavan raportin ohjeistusta (Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esiteltyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278). Kartoituksen ajankohtaan tulee kiinnittää huomiota.
- ELY-keskus pitää viitasammakolle esitettyjen lisääntymislammikoiden kaivamista hankealueen ulkopuolelle hyvänä lajisuojelua tukevana toimenpiteenä, jolla on mahdollista edistää viitasammakon esiintymistä alueella sekä luoda lajille uusia, vaihtoehtoisia lisääntymispaikkoja. Uusien lisääntymislammikoiden vuosittainen seuranta on suositeltavaa.

- ELY-keskus pitää lepakoiden ja rupimanterin osalta esitettyä asiantuntija-arviota (Sitowise Oy: Asiantuntijalausunto Vesilahden Luikan tilan kivenottoalueen soveltuvuudesta lepakoille ja rupiliskoille 13.9.2021) riittävänä osoittamaan, että suunnittelevalle ei ole syytä epäillä sijoittuvan lepakoiden tai rupimantereiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joiden hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla kielletty.

Hakijan kuuleminen ja vastine

Hakijalle on varattu mahdollisuus vastineen antamiseen Pirkanmaan ELY-keskuksen lausunnon johdosta. Hakija toimitti kirjallisen vastineen 31.1.2022. Vastine on sisällytetty haetun toimintamuutoksen kuvaukseen. Vastineessaan toiminnanharjoittaja toteaa:

- Yhtiö katsoo käsillä olevassa tilanteessa tarkoituksenmukaisimmaksi aloittaa ottotoiminta vaiheistamis- ja seurantasuunnitelmaa noudattaen, ja haluaa näin ollen edetä asiassa ottamistoiminnan vaiheistus- ja seurantasuunnitelman vahvistamisen/hyväksymisen osalta.
- Yhtiö pyytää, että sikäli kun viranomaisen päättää sisällyttää vaiheistamis- ja seurantasuunnitelman maa-aineslupan ehdoksi MAL 16 §:n mukaisessa menettelyssä, siihen sisällytetään em. ELY-keskuksen lausunnossaan tarkoittama lievennys siten, että ottaminen voidaan aloittaa samanaikaisesti alalta I ja II a, kunhan kunkin liito-oravan lisääntymispaikan ympärille jätetään 30 metrin puustoinen suojavyöhyke ja turvataan lajin kulkuyhteydet ympäröivälle metsäalueelle.
- Tarvittaessa yhtiö toimittaa päivitetyn version vaiheistamissuunnitelmasta lupaviranomaiselle.
- Sikäli kuin viranomaisen päättää sisällyttää vaiheistamis- ja seurantasuunnitelman maa-aineslupan ehdoksi MAL 16 §:n mukaisessa menettelyssä, yhtiö hakee MAL 21 §:n mukaista oikeutta aloittaa luvan mukainen toiminta vaiheistus- ja seurantasuunnitelmaa noudattaen muutoksenhausta huolimatta. Yhtiö on esittänyt perustelunsa ja vakuuden toiminnan aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta.

Muut muistutukset

Vesilahden kunnan rakennus- ja ympäristölautakunta vastaanotti 29.3.2022 muistutuksen, jonka olivat allekirjoittaneet paikalliset asukkaat (2 kpl), Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry:n pj ja aluesihteerit sekä Lempäälän ympäristönsuojeluyhdistyksen pj. Muistutuksessa on esitetty koko hankealueen rauhoittamista kaikilta toimenpiteiltä ja alueella todettujen direktiivi IV- (a) lajien havainnoinnin jatkamista liito-oravan ja viitasammakon osalta vähintään viiden (5) perättäisen vuoden ajan. Lisäksi on esitetty selvitystoimien aloittamista lepakoiden osalta.

Perusteluiksi esitettiin seuraavaa:

1. Louhoshanke sijaitsee tärkeällä virkistysalueella ja täten on kuntastrategian ja kunnan asukkaiden etujen vastainen eikä sovi Vesilahden kunnan imagoon eikä arvoihin.
2. Rauhoitettujen ja erityissuojelua vaativien lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen häiritseminen, heikentäminen ja hävittäminen on laissa kielletty ja täten hanke olisi lainvastainen. Louhinnan aloittaminen samaan aikaan lajiseurannan kanssa tekee syntyvän pölyn ja melun vuoksi elinympäristöistä elinkelvottomia.
3. Poikkeuslupaa direktiivilajien IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen häiritsemiseksi, heikentämiseksi tai hävittämiseksi ei ole haettu ELY-keskukselta.
4. Louhoshankkeessa on jätetty huomioimatta dokumentoitu suora vesiyhteys Natura 2000 -verkostoon kuuluvaan Onkemäenjärveen

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNNAN RATKAISU JA RATKAISUN PERUSTELUT

Vesilahden kunnan rakennus- ja ympäristölautakunta päättää hyväksyä Hämeen Kuljetus Oy:n esittämän maa-aineslupa (rak. ja ymp. Itk 13.12.2016 § 90, antopvm. 21.12.2016) sisällytettävän vaiheistus- ja seurantasuunnitelman. Toiminnassa tulee noudattaa päivitettyä ottosuunnitelmaa ja seuraavia määräyksiä:

Ottamisen vaiheistus

Lupamääräys 1.1 Ottamisalue on merkittävä maastoon päivitetyn ottamissuunnitelman mukaisesti alueisiin I, II a ja II b. II a alueelle sijoittuvat liito-oravan LLP (lisääntymis- ja levähdysalue) -puut ja niiden 30 metrin suojavyöhykkeet tulee merkitä maastoon. Merkintä on tehtävä esimerkiksi lippusiimoilla siten, että alueet näkyvät maastossa selkeästi.

Lupamääräys 2.1 Ottotoiminta voidaan aloittaa samanaikaisesti alueilta I ja II a, kunhan kunkin alueelle II a sijoittuvien liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan ympärille jätetään vähintään 30 metrin puustoinen suojavyöhyke ja lajin kulkuyhteydet turvataan ympäröivälle metsäalueelle. Ottamistoiminta tulee kuitenkin mahdollisuuksien mukaan painottaa alueelle I lajiseurannan ajaksi. Liito-oravan merkityt LLP- puut suojavyöhykkeineen sekä alue II b tulee jättää ottamistoiminnan ulkopuolelle, ellei lupamääräysten mukaisen tarkkailun myötä todeta, ettei alueilla ole luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisia lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Tarkkailu

Lupamääräys 3.1 Alueella II b viitasammakon havainnointia on jatkettava kahdesti kevään aikana 5 vuoden ajan. Viitasammakkokartoituksessa tulee noudattaa EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajien inventointimenetelmiä kuvaavan raportin ohjeistusta (Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278). Kartoituksen ajankohtaan tulee kiinnittää huomiota seuraamalla kutuaikaa samantyyppisissä kohteissa.

Lupamääräys 4.1 Mikäli oikea-aikaisesti toteutetussa seurannassa luotettavasti todennetaan soidintavia koiraita lisääntymispaikalla useampana peräkkäisenä vuotena, ei alueella II b saa jatkossakaan harjoittaa maa-ainesten ottoa. Vastaavasti mikäli asianmukainen seuranta osoittaa, että lisääntymispaikka on tyhjä 2–3 vuotta peräkkäin, voi ottamistoiminnan laajentaa alueelle II b.

Lupamääräys 5.1 Alueella II a suojavyöhykkeiden turvin liito-oravahavainnointia on jatkettava kahdesti kevään aikana 5 vuoden ajan. Liito-oravaseurannan voidaan katsoa alkaneen v. 2021 seurannasta. Mikäli 5 vuoden vuosittainen seuranta osoittaa alueen lisääntymis- ja levähdyspaikat vuosittain tyhjiksi, voidaan ottamistoiminta laajentaa seurannan päätyttyä liito-oravalle varatuille suojavyöhykkeille.

Lupamääräys 6.1 Lajiseurantaraportit liito-orava- ja viitasammakkoinventoinneista tulee toimittaa Vesilahden kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä Pirkanmaan ELY-keskuskelle vuosittain.

Muutoin on noudatettava rakennus- ja ympäristölautakunnan myöntämää maa-ainoslupaa (RAK. JA YMP. LTK § 13.12.2016 § 90).

Täytäntöönpanoratkaisu

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää määrätä, että tämän päätöksen mukainen toiminta voidaan aloittaa tätä päätöstä noudattaen muutoksenhausta huolimatta. Luvan hakija on esittänyt Vesilahden kunnalle vakuudeksi 15 600 €, jolla voidaan kattaa myös aloitusluvasta mahdollisesti aiheutuvat kustannukset. Vakuus on toimitettava Vesilahden kuntaan välittömästi ennen toiminnan aloittamista.

Valitusviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon. (MAL 21 §).

Ratkaisun perustelut

Maa-ainoslain 16 §:n mukaan lupaviranomainen voi maa-ainosluvan voimassaoloaikana antaa päätöksellään suostumuksen poiketa vähäisesti lupapäätöksessä hyväksytystä ottamissuunnitelmasta tai annetuista lupamääräyksistä. Suostumuksen edellytyksenä on, että poikkeaminen ja sen laatu, ottaen huomioon lupaharkintaa koskevat säännökset ja määräykset,

ei merkitse luvan olennaista muuttamista eikä vaikuta asianosaisen asemaan tai luonnon-olosuhteisiin.

Haettu muutos on vähäinen eikä muuta ottotoiminnan laajuutta tai etenemissuuntaa. Kallio-kiiviaineksen ottoalue eikä otettava kiviainesmäärä kasva alkuperäisestä ottamissuunnitelmasta.

Pirkanmaan ELY-keskuksen lausunnon mukaan luonnonsuojelulain mukaisuudesta on mahdollista varmistua vaiheistamis- ja seurantasuunnitelman myötä ilman lupamuutosta.

Lupamääräykset 1.1 ja 2.1. Vaiheistussuunnitelman sisällyttäminen ottamissuunnitelmaan varmistaa sen, että toiminnalla ei heikennetä tai hävitetä luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisia liito-oravan ja viitasammakon lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Maa-ainesluvan mukaisen toiminnan aloittamisen edellytyksenä kyseisellä alueella on ollut, että ottamisalueen osat, joilla on tehty liito-orava- ja viitasammakkohavaintoja, jätetään toiminnan ulkopuolelle. Suojavyöhykemääräykset ovat ELY-keskuksen lausunnon mukaisia.

Lupamääräykset 3.1, 4.1 ja 5.1. Lajiseurannan avulla voidaan todentaa, onko kyseessä varsinainen lajien levähdys- ja lisääntymispaikka vai vain tilapäinen ohikulkupaikka. Seurantaan liittyvissä määräyksissä on otettu ELY-keskuksen lausunto huomioon.

Lupamääräys 6.1. Lupaviranomaisen on saatava ajantasainen tieto lajiseurannan tilanteesta ja lupamääräysten noudattamisesta.

Täytäntöönpanoratkaisun perustelut

Toiminnan aloittaminen ei aiheuta sellaisia haitallisia muutoksia, jotka tekisivät muutoksenhaun hyödyttömäksi. Toiminnanharjoittajalla on voimassa oleva lupa louhia ja murskata luvan mukainen kallioalue. Viitasammakon ja liito-oravan esitetyt havaintopaikat on rajattu ottotoiminnan ulkopuolelle. Toiminnanharjoittaja on esittänyt painavan syyn toiminnan aloittamiseksi sekä riittävän vakuuden.

VASTAUS LAUSUNTOIHIN

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunnon osalta viitataan luparatkaisuun ja sen perusteluosaan. Lausunto on otettu huomioon lupamääräyksissä 1.1 – 5.1.

VASTAUS MUISTUTUKSEEN

Maa-ainesluvan myöntämisen edellytykset on arvioitu maa-aineslain 3 §:n perusteella ja maa-aineslupa on myönnetty jo 21.12.2016. Kunta ei voi tehdä maa-aineslupien myöntämisen saralla arvoratkaisuja, vaan päätökset on tehtävä voimassa olevan lainsäädännön pohjalta. Näin ollen toiminnan kaavallinenkin soveltuvuus on jo arvioitu. Lupavaiheessa on todettu, että voimassaolevassa Pirkanmaan 1. maakuntakaavassa ei ole osoitettu kohteeseen alueiden käyttöä ohjaavia merkintöjä tai määräyksiä. Alueen läheisyyteen merkitty ulkoilureitti kulkee ottoalueen luoteispuolella noin 350 metrin päähän. Pääosin suunnittelualueella ei ole voimassa olevaa oikeusvaikutteista yleiskaavaa eikä asemakaavaa. Suunnittelualueen pohjois-/koillisosasta pieni osa kuuluu Koskenkylän ympäristön osayleiskaava-alueelle. Toiminnan vaikutusalue ulottuu osayleiskaava-alueelle. Osayleiskaavassa aluetta koskee merkintä Maa- ja metsätalousvaltainen alue (M), jolla sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä sekä haja-asutusluonteinen rakentaminen. M-alueella ei ole asetettu kieltoja tai rajoitteita mm. maa-ainesten ottotoimintaa koskien.

Luonnonsuojelulain 49 § mukainen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentämisen- ja hävittämiskielto on otettu huomioon rajaamalla liito-oravan ja viitasammakon havaitut elinympäristöt ottotoiminnan ulkopuolelle lajiseurannan ajaksi. Pirkanmaan ELY-keskus on lausunnossaan todennut, että toimintaa ei tarvitse lakkauttaa koko alueelta lajiseurannan ajaksi ja esitetty vaiheistus- ja lajiseurantasuunnitelma on riittävä turvaamaan lajien elinympäristöt. ELY-keskus on myös todennut, että tämänhetkisen tiedon perusteella lajiseurantaa ei ole syytä laajentaa muihin lajeihin (lepakot, salamanteri, suursukeltaja).

Luonnonsuojelulain 49.4 § mukaista poikkeuslupaa direktiivilajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen häiritsemiseksi, heikentämiseksi tai hävittämiseksi ei toiminnanharjoittaja ole hakenut, koska on arvioitu, että vaiheistus- ja lajiseurantaa noudattamalla ei näitä vaikutuksia toiminnalla tule olemaan. Myöskään Pirkanmaan ELY-keskus ei ole tätä vaatinut.

Toiminnan vaikutukset vesistöön on arvioitu jo maa-ainesluvan ja ympäristöluvan hakemisen yhteydessä. Tehdyn arseenitutkimuksen perusteella alueen arseenipitoisuudet alittavat kynnyksarvot. Lisäksi ympäristölupapäätöksessä on annettu määräyksiä liittyen hulevesien hallintaan sekä pohja- ja pintavesien tarkkailuun.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Maa-aineslaki (555/1981) 16, 21 §,
Luonnonsuojelulaki (1096/1996) 49 §

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Suoritemaksuna peritään **400 euroa**. Maksu määräytyy Vesilahden kunnan maa-ainetaksan (Rakennus- ja ympäristölautakunta 3.9.2019 § 55) kohdan 2.4 mukaan (muu poikkeaminen lupapäätöksessä hyväksytystä ottamissuunnitelmasta tai lupamääräyksistä maa-aineslain 16 §:n 2 momentin perusteella).

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Ote päätöksestä

Hakijalle

Päätös tiedoksi

Vesilahden kunnanhallitus

Vesilahden kunnan palvelusihteeri (laskutus)

Pirkanmaan ELY-keskus, kirjaamo.pirkamaa@ely-keskus.fi (sähköisessä muodossa)

Päätöksestä kuuluttaminen

Päätöksestä kuulutetaan Vesilahden kunnan verkkosivuilla.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Päätös kuulutetaan 11.04.2022. Muutoksenhakua varten valitusaika päättyy **17.5.2022**. Muutoksenhakuohjeet ovat liitteenä.

LIITE 1. Ottamissuunnitelman vaiheistussuunnitelma (asemapiirros nykytilanteesta, jossa on esitetty uusi vaiheistus oransseilla katkoviivoilla ja liito-oravan suojavyöhykkeet vihreillä katkoviivoilla)

